

DEFINICJA I PRZEZNACZENIE OKREŚLNIKÓW

Cieśla

Tł. i oprac. Jolanta

Biblioteka
Medyczna
CM UJ Kraków

marzec 2006

(zweryfikowano w październiku 2008)

Niniejsze opracowanie dokonane na podstawie Indexing Manual (dostępnego na stronie National Library of Medicine) odnosi się przede wszystkim do procesu indeksowania, czyli - w rozumieniu autorów amerykańskiego podręcznika - do tworzenia charakterystyki przedmiotowej artykułów z czasopism. Jednak autorzy omówienia pt. „Cataloging” odsyłają do „Indexing Manual” także tych bibliotekarzy, których zadaniem jest sporządzanie charakterystyki treściowej (głównie książek) na użytek katalogów bibliotecznych. Zasady stosowania języka MeSH są bowiem w „indeksowaniu” i „katalogowaniu” niemal identyczne. Różnice sprowadzają się generalnie do szczegółowości charakterystyki treściowej, która w przypadku artykułów musi zawierać tzw. deskryptory obowiązkowe (check tags) oraz odróżniać hasła publikowane w Index Medicus (IM, z gwiazdką) od niepublikowanych (NIM, w praktyce są to hasła drugorzędne). Zawsze pierwszym źródłem informacji o zakresie stosowania danego określnika lub deskryptora jest jego rekord MeSH. Zamieszczone poniżej przykłady - nieco uproszczone (często nie uwzględniają deskryptorów obowiązkowych, nawet jeśli byłyby wskazane) mają jedynie zilustrować praktyczne zasady sporządzania charakterystyki przedmiotowej. Brzmienie polskich odpowiedników określników MeSH wymaga jeszcze dyskusji i ujednoczenia w kilku przypadkach (różnice te uwidoczono w rozdziałach o poszczególnych określnikach), stąd też często nie tłumaczono ich w tym opracowaniu.

Stosowanie określników służy metodzie grupowania stale pojawiających się aspektów pojęcia. Piśmiennictwo w wielu dyscyplinach dzieli się na obszerne pola. Badania narządów obejmują anatomię, fizjologię, patologię etc., podczas gdy badania leków mogą opisywać metabolizm, stosowanie terapeutyczne leku etc. Te rzeczywiste kategorie lub często omawiane aspekty tematu są zebrane pod tym, co MeSH nazywa „subheadings” lub „qualifiers”, w Polsce funkcjonuje nazwa „określniki” lub „modyfikatory”. Określnik jako jednostka niesamodzielna jest dołączony bezpośrednio do deskryptora, który określa, oddzielony od niego ukośnikiem /, w Polsce raczej znakiem --.

Określnik zawsze odpowiada na pytanie: „jaki aspekt pojęcia - wyrażonego w postaci deskryptora - omawia autor ?”

Kiedy indeksujący zdecyduje, jakie deskryptory najlepiej opisują dokument, następnym krokiem w indeksowaniu jest rozważyć punkt widzenia, z jakim autor traktuje każdy temat. To zawężenie pojęcia zwykle pociąga za sobą indeksowanie przy pomocy jednego z określników dostępnych dla danego deskryptora. Tym sposobem, jeśli wyszukiwujący nie jest zainteresowany wszystkimi aspektami np. leku, a jedynie jego metabolizmem wyszukiwanie odnosi się tylko do określnika --metabolizm z nazwą leku, w ten sposób eliminując artykuły zindeksowane określnikami np. --stosowanie lecznicze, czy -toksyczność.

Do odpowiedzialności osoby indeksującej należy zindeksować pracę w sposób najwierniej odbijający jej sens i punkt widzenia, po pierwsze poprzez wybór właściwych deskryptorów, po drugie przez doprecyzowanie aspektu każdego z pojęć w postaci właściwego określnika.

Często praca wymaga więcej niż jednego określnika do któregoś z deskryptorów. Artykuł na temat patologii i metabolizmu wątroby jest indeksowany pod Wątroba --patologia i Wątroba --metabolizm ; artykuł o diagnostyce, powikłaniach i leczeniu zapalenia wątroby jest indeksowany pod Zapalenie wątroby --diagnostyka, Zapalenie wątroby --powikłania i Zapalenie wątroby --leczenie. Dopuszczalna liczba określników z tym samym deskryptorem jest omówiona w dalszych rozdziałach.

Sporadycznie może się zdarzyć, że punkt widzenia artykułu nie pasuje do określników dozwolonych w MeSH dla danego terminu. W tym przypadku osoba indeksująca nie jest zobowiązana zastosować „na siłę” określnik.

BRAK określnika jest lepszym wyjściem aniżeli określnik ZŁY lub WPROWADZAJĄCY W BŁĄD.

► PRZYPORZĄDKOWANIE OKREŚLNIKÓW

Aktualnie istnieją 83 określniki dostępne w indeksowaniu i wyszukiwaniu, jednakże nie każdy określnik ma sens z każdym terminem MeSH. Na przykład artykuł może omawiać ultrastrukturę narządu, ale nie technikę jego leczenia, farmakologię leku, ale nie sprzęt, wpływ środków chemicznych na narząd, ale nie na szpitalu. Dlatego też MeSH ogranicza liczbę określników, które mogą być przydzielone do danego deskryptora. To ograniczenie jest stworzone w polu AQ (allowable qualifiers) w rekordzie MeSH każdego deskryptora. Określnik może być zastosowany z terminem, dla którego jest dozwolony, jakkolwiek inny określnik będzie odrzucony przez system komputerowy.

Podczas gdy użycie pola dopuszczalnych określników teoretycznie pozwala na zupełnie indywidualne podejście - w praktyce byłoby niemożliwe, by Sekcja MeSH (NLM) oceniła każdy z kilkunastu tysięcy rekordów i decydowała, które określniki mogłyby być użyte z każdym deskryptorem. Dlatego też, wykorzystując fakt, że terminy są przydzielone do kategorii i drzew opierających się na podobieństwie do innych terminów w tym samym drzewie, MeSH stworzył arbitralny podział według grup, który zawiera dozwolone określniki najbardziej prawdopodobne do zastosowania z terminami z danej grupy. Na przykład ogólna lista dozwolonych określników dla kategorii D wylicza określniki najbardziej prawdopodobne do użycia w połączeniu z terminami z kategorii D. Dodatkowo istnieją podgrupy w obrębie kategorii D - w podgrupie enzymów podaje się dozwolone określniki dla enzymów z drzewa D8. Na przykład określnik --genetyka nie jest dozwolony dla kategorii D, ponieważ większość substancji chemicznych nie jest pochodzenia endogennego, ale jest dopuszczalny z terminami z podgrupy Enzymy.

Raz przydzielone określniki typowe dla pewnych grup Sekcja MeSH może dopasowywać dla pojedynczych terminów, jeśli powstaje taka potrzeba. Na przykład termin Jady węży (Snake Venoms) jest przydzielony jedynie do podkategorii D24, dla której określnik --enzymologia nie jest dopuszczalny, jednakże dla tego terminu jest dozwolony.

Przed rokiem 1990 system przydzielania określników był daleko mniej elastyczny. Prawie wszystkie określniki były przydzielone jedynie do całych kategorii i było tylko ok. 20 możliwych grup. Z wyjątkiem bardzo niewielu terminów, dla których rozszerzono listę określników, jeśli określnik wymagany dla danego terminu nie wydawał się uzasadniony dla innych terminów z tej samej kategorii – szanse, by taki określnik był kiedykolwiek dozwolony w tej kategorii były nikłe. Teraz potrzebny określnik może być dodany do każdego terminu, jeśli ma to uzasadnienie.

► NIEDOPUSZCZALNE POŁĄCZENIA DESKRYPTOR--OKREŚLNIK

Jest wiele niedopuszczalnych połączeń deskryptora z określnikiem, gdyż MeSH dostarcza gotowych terminów (tzw. prekoordynowanych) zamiast takiej kombinacji. Przykłady:

Nie:	Tak:
ARM--injuries	ARM INJURIES
ACCIDENTS--prevention & control	ACCIDENT PREVENTION
HISTOLOGY--methods	HISTOLOGICAL TECHNIQUES
BURNS--chemically induced	BURNS, CHEMICAL
GLUCOSE--blood	BLOOD GLUCOSE

W rekordzie każdego deskryptora, z którym są powiązane tzw. deskryptory prekoordynowane (np. obejmujące dwa pojęcia: deskryptor i określnik) jest odpowiednia adnotacja (Entry Combination). Czasem jest ich wiele, jak w rekordzie Leki (Pharmaceutical Preparations):

MeSH Heading	PHARMACEUTICAL PREPARATIONS
Entry Combination	antagonists & inhibitors: Drug Antagonism
Entry Combination	legislation & jurisprudence: Legislation, Drug
Entry Combination	pharmacokinetics: Pharmacokinetics
Entry Combination	pharmacology: Pharmacology
Entry Combination	poisoning: Poisoning
Entry Combination	therapeutic use: Drug Therapy
Entry Combination	toxicity: Drug Toxicity
Unique ID	D004364

MeSH zamieszcza również adnotacje w przypadku innych zabronionych kombinacji, które pociągałyby za sobą niezgodność z regułami indeksowania. Np. deskryptor HEART, serce jako pompa, zawiera zestawienie kilkunastu dozwolonych określników, a MYOCARDIUM, serce jako tkanka ma inny zestaw określników, choćby nawet ten sam układ określników był dostępny dla obu na liście określników kategorii A.

Kiedy w charakterystyce treściowej jest potrzebny określnik, którego nie ma w wykazie dozwolonych z danym deskryptorem - należy przydzielić deskryptor bez określnika i użyć drugiego deskryptora identycznego bądź prawie identycznego jak określnik.

Np. charakterystyka artykułu na temat urządzeń kopiujących :

*** COPYING PROCESSES
EQUIPMENT AND SUPPLIES**

- drugi deskryptor dodano, gdyż określnik --sprzęt (--instrumentation) nie jest dozwolony dla terminu COPYING PROCESSES.

► ZASADY STOSOWANIA OKREŚLNIKÓW

Paragraf zatytułowany INDEXING OPERATION definiuje indeksowanie jako "proces przydzielania do publikacji haseł z MEDICAL SUBJECT HEADINGS (...), które najlepiej opisują zawartość i sens, jaki zawarł w niej autor".

Głębokość indeksowania wymaga od opracowującego tak wielu haseł (deskryptor--określnik, deskryptor), jak jest to potrzebne dla objęcia pierwszo- i drugorzędnych tematów pracy.

Paragraf INDEX MEDICUS HEADINGS AND NON-INDEX MEDICUS HEADINGS omawia proces, w którym bibliotekarz musi decydować, które hasła oddają sedno publikacji i będą opublikowane w Index Medicus (hasła IM), a które są omówione, ale nie stanowią pierwszorzędowych kwestii dokumentu i będą zachowywane w bazie komputerowej (hasła NIM). Podobny podział jest stosowany w Polskiej Bibliografii Lekarskiej. W procesie tworzenia charakterystyki treściowej na użytek katalogów bibliotecznych nie stosuje się takiego rozróżnienia, ale w rekordzie bibliograficznym układa się hasła według ważności. W bibliotekach stosujących klasyfikację NLM (np. w Bibliotece Medycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego) hasła znajdujące się na pierwszych pozycjach są podstawą do przydzielenia odpowiedniego symbolu klasyfikacyjnego.

Praktyka ograniczania liczby deskryptorów z określnikami nie zmienia powyższej zasady stosowania wielu haseł. Osoba opracowująca musi objąć wszystkie tematy pracy, stosując tak wiele haseł, jak to jest potrzebne, by opisać ją wiernie i ocenia zarazem, które pojęcia zakwalifikować jako najważniejsze, a które jako drugorzędne. Dodatkowo każdy deskryptor powinien być – jeśli to możliwe – ograniczony właściwym określnikiem. Ponieważ określnik ma odpowiadać na pytanie: "dany jest temat – jaki jego aspekt omawia autor?", indeksujący musi pytać i odpowiadać na to pytanie dla każdego wybranego deskryptora.

Jeśli artykuł jest na temat metabolizmu wątroby w zapaleniu stawów oraz skutków leczenia aspiryną czynności metabolicznych bibliotekarz musi rozważyć następujące kwestie :

1. punkt widzenia, z którego rozpatruje się WĄTROBĘ
2. punkt widzenia, z którego rozpatruje się ZAPALENIE STAWÓW
3. punkt widzenia, z którego rozpatruje się ASPIRYNĘ

Odpowiedzi w tym samym porządku są następujące:

1a. aspekt metabolizmu WĄTROBY

1b. wpływ środków chemicznych na WĄTROBĘ

2a. aspekt metaboliczny ZAPALENIA STAWÓW

2b. leczenie farmakologiczne ZAPALENIA STAWÓW

3a. skutek działania ASPIRYNY

3b. aspekt stosowania leczniczego ASPIRYNY

Praca powinna być więc scharakteryzowana przy użyciu określników następująco:

1a. WĄTROBA -- metabolizm

1b. WĄTROBA -- wpływ środków chemicznych

2a. ZAPALENIE STAWÓW -- metabolizm

2b. ZAPALENIE STAWÓW -- leczenie farmakologiczne

3a. ASPIRYNA -- farmakologia

3b. ASPIRYNA -- stosowania lecznicze

► WIELOKROTNOŚĆ OKREŚLNIKÓW I ICH HIERARCHIA

Tak jak terminy MeSH mieszczą się w strukturze hierarchicznej zgodnie z ich powiązaniem z innymi podobnymi terminami i są ułożone według poziomu szczegółowości, również określniki tworzą drzewo hierarchiczne. Osoby indeksujące powinny korzystać z drzewa określników w ten sam sposób, jak ze struktury hierarchicznej haseł, np. według zasady stosowania najbardziej szczegółowego dostępnego określnika, aby oddać potrzebne pojęcie, ale poprzez użycie drzewa.

Np. Jeśli artykuł mówi o jedynie o radiografii guzów mózgu właściwe indeksowanie jest następujące:

BRAIN NEOPLASMS--* radiography

Jednak, gdy artykuł jest na temat radiografii, scyntygrafii i ultrasonografii nowotworów mózgu bibliotekarz musi ująć każde z tych pojęć, lecz musi je zgrupować (m.in. dla celów IM). Patrząc na drzewo hierarchii określników właściwa charakterystyka pracy powinna wyglądać następująco:

BRAIN NEOPLASMS--* diagnosis

W dodatku, jeśli BRAIN NEOPLASMS jest tylko jednym z wielu terminów użytych do opisu pracy osoba opracowująca prawdopodobnie nie będzie chciała doprecyzować jej trzema określnikami. Poprzez zastosowanie hierarchii określników można objąć trzy powiązane pojęcia jednym określnikiem.

Nie powinno się stosować więcej niż trzech określników z jakimkolwiek tematem z wyjątkiem bardzo rzadkich sytuacji. Tam, gdzie wydaje się konieczne użycie więcej niż trzech określników z tym samym tematem należy użyć drzewa określników, by zredukować ich liczbę. Na przykład jeśli artykuł mówi o wielu aspektach choroby i istotnie omawia diagnostykę, epidemiologię, ujęcie genetyczne i leczenie – każdy z tych określników może być przydzielony,

ponieważ nie ma relacji pomiędzy nimi w drzewie określników. Jeśli jednak artykuł omawia diagnostykę, leczenie, epidemiologię i umieralność – ostatni określnik nie powinien być zastosowany, ponieważ jest podrzędny wobec epidemiologii w drzewie hierarchicznym.

Następujące określniki nie są podporządkowane żadnej części drzewa hierarchicznego określników:

psychology	--classification	--injuries	--
effects	--drug effects	--instrumentation	--radiation
veterinary	--education	--methods	--
	--history	--pathogenicity	

Drzewo hierarchiczne stosowane do grupowania pojęć:

- adverse effects**
 - poisoning**
 - toxicity**
- analysis**
 - blood**
 - cerebrospinal fluids**
 - isolation and purification**
 - urine**
- anatomy and histology**
 - blood supply**
 - cytology**
 - pathology**
 - ultrastructure**
 - embryology**
 - abnormalities**
 - innervation**

- chemistry**
 - agonists**
 - analogs and derivatives**
 - antagonists and inhibitors**
 - chemical synthesis**
- complications**
 - secondary**
- cytology**
 - pathology**
 - ultrastructure**
- diagnosis**
 - pathology**
 - radiography**
 - radionuclide**
 - ultrasonography**
- embryology**
 - abnormalities**
- epidemiology**
 - ethnology**
 - mortality**
- etiology**
 - chemically induced**
 - complications**
 - secondary**
 - congenital**
 - embryology**
 - genetics**

- immunology
- microbiology
 - virology
- parasitology
- transmission
- metabolism
 - biosynthesis
 - blood
 - cerebrospinal fluid
 - deficiency
 - enzymology
 - pharmacokinetics
 - urine
- microbiology
 - virology
- organization and administration
 - economics
 - legislation and jurisprudence
 - manpower
 - standards
 - supply and distribution
 - trends
 - utilization
- pharmacology
 - administration and dosage
 - adverse effects
 - poisoning

- toxicity
- agonists
- antagonists and inhibitors
- contraindications
- diagnosis use
- pharmacokinetics
- physiology
 - genetics
 - growth and development
 - immunology
 - metabolism
 - biosynthesis
 - blood
 - cerebrospinal fluid
 - deficiency
 - enzymology
 - pharmacokinetics
 - urine
 - physiopathology
 - secretion
- statistics and numerical data
 - epidemiology
 - ethnology
 - mortality
- surgery
 - transplantation
- therapeutic use

-- administration and dosage

-- adverse effects

-- contraindications

-- poisoning

-- therapy

-- diet therapy

-- drug therapy

-- nursing

-- prevention and control

-- radiotherapy

-- rehabilitation

-- surgery

-- transplantation

► LICZBA OKREŚLNIKÓW (IM)

Ogólna polityka indeksowania mówi, aby stosować jeden określnik z danym terminem, ale zasada ta nie jest bezwzględna. Jeśli dwa pojęcia wyrażone określnikami są jednocześnie głównymi kwestiami artykułu i nie mogą być sprowadzone do jednego (żaden nie podlega drugiemu, ani też obydwa nie są podporządkowane jednemu ogólniejszemu określnikowi), jeśli są omawiane w takim samym zakresie w pracy i jeśli żaden z nich nie jest przedmiotem czasopisma jako całości – wtedy obydwa mogą być stosowane w IM. Jednakże w wielu przypadkach są przyczyny, dla których trzeba wybrać jeden spośród dwóch określników.

Przykłady:

- **Diagnosis and therapy of hemolytic anemia**

(Ten tytuł pochodzi z czasopisma na temat ogólnej medycyny wewnętrznej ; każdy z aspektów - diagnostyka i leczenie jest omówiony na około 2 stronach) Ponieważ --diagnostyka i --leczenie nie pochodzą z jednego drzewa hierarchicznego ten artykuł powinien być zindeksowany następująco:

ANEMIA, HEMOLYTIC--* iagnosis
ANEMIA, HEMOLYTIC--*therapy

- **Diagnosis and therapy of hemolytic anemia**

(Ten tytuł pochodzi z tego samego czasopisma, ale diagnostyka choroby jest omówiona na 3 stronach artykułu, a leczenie tylko na jednej stronie).

Charakterystyka powinna być następująca:

ANEMIA, HEMOLYTIC--*diagnosis
ANEMIA, HEMOLYTIC--therapy

- **Radiographic and radionuclide imaging of brain disorders**

Określniki --radiography i --radionuclide imaging są podporządkowane określnikowi --diagnosis, więc artykuł należy zindeksować następująco:

BRAIN DISEASES--*diagnosis

(Każdy z dwóch określników --radiography i --radionuclide imaging może być dodany jako NIM zależnie od długości artykułu, od tego jak szeroko każdy aspekt jest omówiony, od liczby innych pojęć, czy też od priorytetu czasopisma)

- **Pathology and therapy of liver diseases.**

(Tytuł pochodzi z czasopisma wydawanego przez towarzystwo patologów ; patologia i leczenie są omówione w równym stopniu). Praca powinna otrzymać hasła :

LIVER DISEASES--*pathology
LIVER DISEASES-- therapy

- **Pathology and therapy of liver diseases.**

(Ten tytuł pochodzi z tego samego czasopisma towarzystwa patologów, ale leczenie jest omówione na 3 stronach, a patologia tylko na jednej).

Indeksowanie powinno wyglądać następująco:

LIVER DISEASES--*therapy
LIVER DISEASES-- pathology

Nie powinno się przydzielać więcej niż trzech określników IM z tym samym hasłem MeSH. Jeśli więcej określników wydaje się niezbędne (są na równi ujęte w pracy), powinno być brane pod uwagę drzewo hierarchiczne określników, z dużym prawdopodobieństwem co najmniej dwa z określników będą powiązane, co pozwoli na zmniejszenie ich liczby:

- **Diagnosis, ultrasonographic imaging, and epidemiology of kidney diseases.**

(Tytuł pochodzi z czasopisma na temat medycyny ogólnej i wszystkie 3 pojęcia są omówione w równym stopniu).

Ponieważ --ultrasonografia jest hierarchicznie podporządkowana --diagnostyce, obydwa pojęcia są objęte przez określnik --diagnostyka. Tak więc diagnostyka choroby stanowi około 2/3 objętości artykułu, charakterystyka powinna wyglądać następująco:

KIDNEY DISEASES--*diagnosis
KIDNEY DISEASES--epidemiology

(--ultrasonografia może również być dodana jako NIM w zależności od priorytetu czasopisma, liczby innych pojęć etc.)

Jeśli jednak brak jest powiązań hierarchicznych pomiędzy 3 określnikami i żaden z nich nie jest tematem czasopisma jako całości , wtedy deskryptor MeSH powinien być wysunięty „na czoło” jako IM, a określniki powinny być uwzględnione jako NIM:

- **Epidemiology, diagnosis and therapy of toxoplasmosis.**

***TOXOPLASMOSIS**
TOXOPLASMOSIS--epidemiology
TOXOPLASMOSIS--diagnosis
TOXOPLASMOSIS--therapy

► **IDENCYCZNE DESKRYPTORY I OKREŚLNIKI**

Istnieje wiele określników w MeSH o identycznej lub bardzo podobnej postaci do deskryptorów.

Idencyczne deskryptory :

ABNORMALITIES

BLOOD

CEREBROSPINAL FLUID

CHEMISTRY

CLASSIFICATION

CYTOLOGY

DIAGNOSIS

DIET THERAPY

DRUG THERAPY

ECONOMICS

EDUCATION

EMBRYOLOGY

EPIDEMIOLOGY

ETHNOLOGY

GENETICS

HISTORY

IMMUNOLOGY

METABOLISM

METHODS

MICROBIOLOGY

MORTALITY

ORGANIZATION AND ADMINISTRATION

PARASITOLOGY

PATHOLOGY

PHARMACOKINETICS

PHARMACOLOGY

PHYSIOLOGY

POISONING

PSYCHOLOGY

RADIATION EFFECTS

RADIOGRAPHY

RADIONUCLIDE IMAGING

RADIOTHERAPY

REHABILITATION

SURGERY

TRANSPLANTATION

ULTRASONOGRAPHY

URINE

VIROLOGY

Prawie identyczne deskryptory:

ANATOMY - anatomy and histology

BLOOD VESSELS - blood supply

CHEMISTRY, ANALYTICAL - analysis

DEFICIENCY DISEASES - deficiency

DISEASE TRANSMISSION - transmission

DRUG ANTAGONISM - antagonists and inhibitors

ENZYMES - enzymology

EQUIPMENT AND SUPPLIES - instrumentation

GROWTH - growth and development

HEALTH MANPOWER - manpower

HISTOLOGY - anatomy and histology

JURISPRUDENCE - legislation and jurisprudence

LEGISLATION - legislation and jurisprudence

NERVOUS SYSTEM - innervation

PREVENTIVE MEDICINE - prevention and control

STATISTICS - statistics and numerical data

THERAPEUTICS - therapy

TOXICOLOGY - toxicity

VETERINARY MEDICINE - veterinary

WOUNDS AND INJURIES - injuries

Generalnie deskryptory podane na obu listach powyżej są zarezerwowane jedynie dla prac ogólnych o dyscyplinie lub specjalności.

Przykłady:

- **Surgery at the end of 21st century.**

**SURGERY--* trends
FUTUROLOGY**

- **Toxicology for nursing students.**

**TOXICOLOGY--* education
EDUCATION, NURSING**

- **Occurrence of childhood poisoning in the United States.**

**POISONING-- * epidemiology
UNITED STATES--epidemiology
HUMAN (check tag)
CHILD (check tag)**

Czasem osoba indeksująca musi ująć pojęcie, które nie może być w pełni oddane przy pomocy hasła rozwiniętego deskryptora -- określnik. Wydaje się bowiem, że określnik również wymagałby kolejnego określnika. Ponieważ w systemie nie ma takiej możliwości w podobnych przypadkach należy dodać ekwiwalent określnika w postaci deskryptora i dookreślić go przy pomocy dodatkowego potrzebnego określnika. Wyjaśnią to przykłady :

- **Urine cytology in bladder neoplasms.**

**BLADDER NEOPLASMS--* urine
URINE--cytology**

- **Adverse effects of radiotherapy for breast neoplasms.**

**BREAST NEOPLASMS--* radiotherapy
RADIOTHERAPY--adverse effects**

Dodatkowy deskryptor dodany dla uzupełnienia indeksowania nie może być traktowany jako IM, ponieważ jest bardzo ogólny. Wszystkie deskryptory, dla których istnieje ekwiwalent w postaci określnika zawierają adnotację „GEN only; prefer / [tu właściwy określnik]”; aby taki deskryptor był zastosowany w IM praca musiałaby ujmować pojęcie bardzo ogólnie. Kiedy drugorzędne pojęcie

jest omówione ogólnie również może być hasłem IM, lecz będą to rzadkie sytuacje:

BREAST NEOPLASMS--* radiotherapy
RADIOTHERAPY--* instrumentation

Jeśli pojęcie drugorzędne może być ujęte poprzez zastosowanie drugiego określnika do użytego deskryptora należy wybrać taką drogę, a nie dodawać ogólny deskryptor dla oddania drugorzędnego aspektu.

- **Surgery of liver abnormalities.**

LIVER--* abnormalities
LIVER--* surgery

- **Ale : Epidemiology of liver abnormalities.**

LIVER--* abnormalities
ABNORMALITIES--epidemiology

Jeśli istnieje inny deskryptor bardziej szczegółowy niż ogólny ekwiwalent określnika powinien być on użyty (zamiast deskryptora ogólnego), nadal jednak pozostaje hasłem NIM.

- **Methods in pulmonary arteriography.**

PULMONARY ARTERY--* radiography
ARTERIOGRAPHY--methods
(nie: **RADIOGRAPHY--methods**)

►Poniżej w osobnych rozdziałach zamieszczono najważniejsze informacje dotyczące poszczególnych określników przygotowane na podstawie rekordów w formacie MARC opracowanych przez Oddział Opracowania Rzeczowego Biblioteki Medycznej Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego i funkcjonujących w bazie katalogowej, na podstawie rekordów z bazy MeSH Browser oraz materiałów szkoleniowych dostępnych na stronie National Library of Medicine USA.